

Belastingrecht HBO

Editie 2023-2024

Noordhoff

Drs. M.E.H. Sterk, Mr. C.M.D. de Langen,
Mr. C.L. Schonewille-Rozenblad

3^e druk

Belastingrecht HBO

Editie 2023-2024

drs. M.E.H. Sterk, mr. C.M.D. de Langen,
mr. C.L. Schonewille-Rozenblad

Derde druk

Noordhoff

Ontwerp omslag: G2K Creative Agency (Groningen-Amsterdam)

Omslagillustratie: Shutterstock

Foto auteurs: Wardy Poelstra

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB
Groningen of via het contactformulier op www.mijnnoordhoff.nl.

De informatie in deze uitgave is uitsluitend bedoeld als algemene informatie. Aan deze informatie kunt u geen rechten of aansprakelijkheid van de auteur(s), redactie of uitgever ontleen.

0 / 23

© 2023 Noordhoff Uitgevers bv, Groningen/Utrecht, Nederland.

Deze uitgave is beschermd op grond van het auteursrecht. Wanneer u (her)gebruik wilt maken van de informatie in deze uitgave, dient u vooraf schriftelijke toestemming te verkrijgen van Noordhoff Uitgevers bv.

This publication is protected by copyright. Prior written permission of Noordhoff Uitgevers bv is required to (re)use the information in this publication.

ISBN(ebook) 978-90-01-75438-9

ISBN 978-90-01-75437-2

NUR 820

Woord vooraf

Belastingrecht HBO is geschreven voor studenten in het eerste jaar (propedeuse) van het hoger beroepsonderwijs (verschillende richtingen) en voor studenten die voor het eerst met het belastingrecht in aanraking komen, en vereist geen specifieke voorkennis. Voor zover nodig worden eventueel onbekende begrippen nader toegelicht in de tekst zelf of in de kernbegrippenlijst aan het einde van het boek. Het boek kenmerkt zich door een praktijkgerichte benadering waarbij de volgorde van de belastingwet zo veel mogelijk wordt aangehouden. Dat betekent dus dat de volgorde van de wetsartikelen leidend is voor de inhoud van het boek. Dat helpt de student bij het inzicht krijgen in de opbouw van de wet en bij het lezen van de wetsartikelen.

Belastingrecht wordt als lastig en taai ervaren. Daarom begint elk hoofdstuk met een aansprekende casus die in de loop van het hoofdstuk zal worden uitgewerkt, waardoor de stof direct wordt toegepast in een praktijksituatie. Dit maakt de stof toegankelijk en inzichtelijk. Tijdens het bestuderen van de stof kunnen de studenten hun kennis testen door de tussenvragen te maken die aan het eind van elke paragraaf zijn opgenomen. Daarnaast bevat ieder hoofdstuk een aantal eindvragen waarmee de volledige stof van dat hoofdstuk wordt getoetst. Daarmee kunnen studenten controleren of ze de theorie die in dat hoofdstuk is besproken, hebben begrepen en kunnen toepassen op een casus.

De duidelijke uitleg van de theorie aan de hand van een casus die in het hele hoofdstuk wordt gebruikt om de stof te verduidelijken, maakt dat studenten in korte tijd een goede basiskennis van het belastingrecht kunnen opbouwen.

Bij het theorieboek hoort een werkboek waarin voor elk hoofdstuk extra opgaven zijn opgenomen.

Jaarlijks wordt *Belastingrecht HBO* geactualiseerd zodat het aansluit bij de meest recente fiscale wet- en regelgeving van dat betreffende jaar. In deze editie zijn alle wijzigingen in de wetgeving per 1 januari 2023 meegenomen, zoals vermeld in de Wettenbundel.

De auteurs van *Belastingrecht HBO* zijn werkzaam in het hoger beroepsonderwijs alsmede in de beroepspraktijk, zodat de inhoud is afgestemd op het hbo-niveau en bovendien aansluit bij de beroepspraktijk, wat voor het hbo zo kenmerkend is.

Belastingrecht HBO behandelt de volgende onderwerpen:

- Kennismaken belastingen
- Raamwerk Wet IB 2001
- Box 1 en loonheffing: de werknemer
- Box 1: de eigenwoningbezitter
- Box 1: winst uit onderneming
- Box 1: resultaat uit overige werkzaamheden
- Box 1: periodieke uitkeringen en verstrekkingen
- Box 2: de aanmerkelijkbelanghouder
- Box 3: de spaarder en belegger
- Box-overstijgende bepalingen
- Vennootschapsbelasting
- Omzetbelasting
- Formeel belastingrecht

De antwoorden op de vragen en opdrachten uit het leerboek vind je op www.belastingrechthbo.noordhoff.nl.

drs. M.E.H. Sterk, mr. C.M.D. de Langen en mr. C.L. Schonewille-Rozenblad
Voorjaar 2023

Inhoud

- 1 Kennismaking belastingen 9**
 - 1.1 Functies en grondbeginselen van belastingen 10
 - 1.2 Het Nederlandse rechtsstelsel 12
 - 1.3 Soorten belastingen en opbrengsten/uitgaven 14
 - 1.4 Uitvoering van de belastingwet 15
 - 1.5 De aangiften 18
 - Open vragen 20

- 2 Raamwerk Wet IB 2001 23**
 - 2.1 Hoofdstukindeling Wet IB 24
 - 2.2 Belastingplicht 25
 - 2.3 Belastingsubject en -object 27
 - 2.4 Boxenstelsel 27
 - 2.5 Tarieven 30
 - 2.6 Heffingskortingen 33
 - 2.7 Toerekening en partnerbegrip 34
 - Open vragen 37

- 3 Box 1 en loonheffing: de werknemer 39**
 - 3.1 Wie is de werknemer? 40
 - 3.2 Wie betaalt de belastingen? 44
 - 3.3 Waarover betaalt de werknemer belasting? 46
 - 3.4 Hoeveel loonbelasting moet er worden betaald? 53
 - Open vragen 58

- 4 Box 1: de eigenwoningbezitter 61**
 - 4.1 Het begrip 'eigen woning' 62
 - 4.2 Het belastbaar inkomen uit eigen woning 64
 - 4.3 De eigenwoningschuld 67
 - 4.4 Bijleenregeling 69
 - Open vragen 72

- 5 Box 1: winst uit onderneming 75**
 - 5.1 Wat is een onderneming? 76
 - 5.2 Wie is ondernemer? 78
 - 5.3 Wie betaalt de belastingen? 80
 - 5.4 Waarover betaalt de ondernemer belasting? 82
 - 5.5 Ondernemingsfaciliteiten 93
 - 5.6 Wanneer en hoe eindigt het ondernemerschap? 103
 - Open vragen 110

6 Box 1: resultaat uit overige werkzaamheden 113

- 6.1 Wie is de resultaatgenieter? [114](#)
- 6.2 Waarover betaalt de resultaatgenieter belasting? [120](#)
[Open vragen 122](#)

7 Box 1: periodieke uitkeringen en verstrekkingen 125

- 7.1 Wie geniet periodieke uitkeringen en verstrekkingen? [126](#)
- 7.2 Wie betaalt de belasting? [128](#)
- 7.3 Welke uitgaven voor inkomensvoorzieningen zijn aftrekbaar? [129](#)
[Open vragen 133](#)

8 Box 2: de aanmerkelijkbelanghouder 135

- 8.1 Wanneer ben je aanmerkelijkbelanghouder? [136](#)
- 8.2 Waarover wordt belasting betaald? [140](#)
- 8.3 Hoeveel belasting wordt er betaald? [152](#)
[Open vragen 156](#)

9 Box 3: de spaarder en belegger 159

- 9.1 Wie is de spaarder/belegger? [160](#)
- 9.2 Waarover betaalt de spaarder/belegger belasting? [161](#)
- 9.3 Wanneer betaalt de spaarder/belegger belasting? [164](#)
- 9.4 Hoeveel belasting moet de spaarder/belegger betalen? [165](#)
[Open vragen 169](#)

10 Box-overstijgende bepalingen 173

- 10.1 Heffingskortingen [174](#)
- 10.2 Persoonsgebonden aftrek [176](#)
- 10.3 Verliesverrekening [181](#)
- 10.4 Middeling [182](#)
[Open vragen 184](#)

11 Vennootschapsbelasting 187

- 11.1 Wie is de belastingplichtige? [188](#)
- 11.2 Waarover wordt belasting betaald? [194](#)
- 11.3 Speciale regelingen [203](#)
[Open vragen 222](#)

12 Omzetbelasting 225

- 12.1 De structuur van de btw [226](#)
- 12.2 Belastbaar feit [231](#)
- 12.3 De ondernemer [239](#)
- 12.4 Plaats van belastingheffing [249](#)
- 12.5 Maatstaf van heffing [257](#)
- 12.6 Vrijstellingen [266](#)
- 12.7 Tijdstip en wijze van heffing [276](#)
[Open vragen 286](#)

13 Formeel belastingrecht 291

13.1 Wanneer moet de belastingplichtige aan zijn belastingverplichtingen voldoen? 292

13.2 Hoeveel moet de belastingplichtige uiteindelijk betalen? 299

13.3 Wat kan de belastingplichtige doen om zijn recht te halen? 307
[Open vragen 312](#)

[Lijst van gebruikte afkortingen 314](#)

[Kernbegrippen 315](#)

[Bijlage: Model loonstaat vanaf 2022 332](#)

[Illustratieverantwoording 333](#)

[Register 334](#)

T

A

X

U

1

Kennismaking belastingen

- 1.1 Functies en grondbeginselen van belastingen
- 1.2 Het Nederlandse rechtstelsel
- 1.3 Soorten belastingen en opbrengsten/uitgaven
- 1.4 Uitvoering van de belastingwet
- 1.5 De aangiften

Werkende student

Siem is 18 jaar oud en studeert fiscaal recht aan het hbo. Hij woont nog bij zijn ouders en hij werkt iedere vrijdagavond als fietskoerier bij Fietskoerier bv. Van zijn verdiensten bekostigt hij de benzine van zijn brommer, zijn studieboeken en computerbenodigdheden want in zijn vrije tijd doet Siem niets liever dan apps bouwen en verkopen. Dit doet hij al geruime tijd en sinds de laatste twee jaren houdt Siem na aftrek van zijn kosten zelfs een bedrag over van zijn verkoopopbrengst. Siem moet wel binnenkort nog zijn brommerrijbewijs verlengen.

Met welke soorten belastingen komt Siem in aanraking? En moet hij daarbij actie ondernemen? Hier gaan we in de loop van dit hoofdstuk op in.

Je staat er misschien niet direct bij stil, maar bijna dagelijks kom je in aanraking met belastingen. Waarom betaal je belasting en welke soort belastingen zijn er? Waarom vinden we het normaal dat we dit doen? Hoe vindt de uitvoering van deze belastingen plaats en waar is dit beschreven? Hoeveel leveren deze belastingen op en waaraan worden ze uitgeven? In dit eerste hoofdstuk komen al deze vragen aan bod.

In dit hoofdstuk leer je:

- waarom we belasting betalen en wat de grondbeginselen van belastingen zijn;

- hoe het Nederlandse rechtsstelsel in elkaar zit en wat de basis van de belastingwetten is;
- welke soorten belastingen er allemaal zijn in Nederland;
- wat deze belastingen opleveren en waaraan deze opbrengsten worden uitgegeven;
- op welke manier de belastingen worden geïnd en betaald, en wie daar allemaal bij betrokken zijn;
- wat een aangifte is en hoe die moet worden ingediend.

1.1 Functies en grondbeginselen van belastingen

In deze paragraaf leer je:

- waarom we belasting betalen en wat de grondbeginselen van belastingen zijn.

Belastingen worden geheven om diverse redenen. Deze redenen vormen de basis voor het heffen ervan. De manier waarop de heffing plaatsvindt, moet in lijn zijn met die redenen, zodat degene die belasting moet betalen dit ook wil doen. Bovendien moet de belastingplichtige dit ook zo makkelijk en eerlijk mogelijk kunnen doen.

1.1.1 Waarom betaal je belasting?

Hierna gaan we in op de verschillende functies die belastingen hebben en de basisredenen waarom er belasting wordt opgelegd.

Budgettaire functie

De overheid heeft verschillende taken. Zij draagt bijvoorbeeld zorg voor de defensie, de politie, de gezondheidszorg en het onderwijs, maar ook voor de bouw en het onderhoud van wegen en dijken.

Daarnaast financiert de overheid de rechtspraak en geeft ze financiële bijstand, subsidies en uitkeringen aan instellingen en personen. Dit noemen we de budgettaire functie van belastingen.

Deze taken worden niet alleen door de centrale overheid in Den Haag uitgevoerd, maar ook door de provincies, waterschappen en gemeentes.

VOORBEELD 1.1

Door belasting te betalen, draagt Siem bij aan de financiering van de overheid.

Instrumentele functie

Door het heffen van belastingen worden producten en diensten duurder voor bedrijven en consumenten. Hiermee heeft de overheid een instrument in handen om invloed uit te oefenen op hun gedrag.

VOORBEELD 1.2

Doordat Siem accijns over zijn brandstofkosten moet betalen, wordt de tankbeurt een stuk duurder en zal hij mogelijk overwegen het openbaar vervoer te nemen.

Verdelingsfunctie

Om inkomensverschillen te beperken, kan de overheid ervoor kiezen om meer belasting te innen bij personen met hoge(re) inkomens. De geïnde belasting kan dan worden verstrekt aan personen die ondersteuning nodig hebben, in de vorm van een toeslag of subsidie. Ook worden door het hogere belaste van grootverdieners de inkomensverschillen tussen personen onderling verkleind. Dit noemen we nivelleren.

Nivelleren

1

VOORBEELD 1.3

Siem verdient nog niet zo veel met zijn bijbaan. Hij hoeft dan ook maar weinig loonbelasting af te dragen of zal zelfs ingehouden loonbelasting terugkrijgen.

1.1.2 Waarom vinden we het normaal om belasting te betalen?

Siem zet momenteel geen vraagtekens bij het afdragen van belasting. Dit komt door de duidelijke functies van de belastingen. De wijze waarop belastingen worden geheven en geïnd, draagt verder bij aan het vrijwillig afdragen van belastingen. De basis van het Nederlandse belastingstelsel is dan ook dat het eerlijk, efficiënt, effectief en eenvoudig is.

De volgende beginselen liggen hieraan ten grondslag.

Draagkrachtbeginsel

Belasting wordt geheven naar rato van de draagkracht van personen. Siem wordt nog niet zo zwaar belast omdat hij ook nog niet zoveel verdient. Wanneer verdient iemand echter niet zoveel? Wanneer heeft een persoon maar een beperkte draagkracht? Is dat het geval als Siem niet veel verdient, niet veel kan uitgeven of een beperkt vermogen heeft? Het Nederlandse belastingstelsel is afgestemd op deze drie aspecten. Het inkomen (inkomstenbelasting) wordt belast, de consumptie (omzetbelasting) wordt belast en ook het vermogen (inkomstenbelasting) wordt in de heffing betrokken.

Profijtbeginsel

Belasting wordt geheven naarmate de persoon voordeel heeft van door de overheid bekostigde voorzieningen. Zo zal een woning in een schone buurt met goede uitvalswegen meer waard zijn dan een appartement in een wijk met veel verwaarloosde panden. Voor goede voorzieningen moet er inkomstenbelasting betaald worden. Een motor maakt gebruik van de wegen in Nederland waardoor deze ook slijten. Aangezien de motorrijder profijt heeft van goede wegen, wordt hij of zij belast met motorrijtuigenbelasting.

Eenvoudsbeginsel

Het afdragen van belasting moet niet te lastig zijn en niet voor extra kosten zorgen. De afdracht moet efficiënt plaatsvinden zodat Siem zo weinig mogelijk moeite hoeft te doen en ook snel kan achterhalen of hij het juiste bedrag aan belasting heeft afgedragen. Dit vindt zijn grondslag in het eenvoudsbeginsel.

VOORBEELD 1.4

Bij Siem wordt waarschijnlijk te veel loonbelasting ingehouden, waardoor hij nog recht heeft op een teruggave van belastingen. Maar als het terugvragen van belasting Siem meer kost dan het oplevert, doordat hij bijvoorbeeld een adviseur moet inhuren omdat hij de regels niet begrijpt, zal hij minder snel geneigd zijn om het te veel betaalde geld terug te vragen.

TUSSENVRAGEN

- 1.1 Beschrijf een functie van belastingheffing.
- 1.2 Geef een voorbeeld van waar het draagkrachtbeginsel terug te vinden is in de Nederlandse belastingwet.

1.2 Het Nederlandse rechtsstelsel

In deze paragraaf leer je:

- hoe het Nederlandse rechtsstelsel in elkaar zit en wat de basis van de belastingwetten is.

Rechtsbronnen

Het Nederlandse recht bestaat uit regels die afdwingbaar zijn op basis van de wet en algemeen maatschappelijk aanvaarde normen. Het Nederlandse recht kent vier zogenoemde rechtsbronnen:

- 1 wetten en lagere regelgeving (zoals uitvoeringsregelingen en uitvoeringsbesluiten)
- 2 verdragen
- 3 jurisprudentie (uitspraken van rechters)
- 4 gewoonterecht (hoewel dit niet veel meer voorkomt in Nederland)

Publiekrecht

Het Nederlandse rechtsstelsel wordt onderverdeeld in publiekrecht en privaatrecht.

Het publiekrecht geeft regels die gaan over de verhouding tussen de overheid en de burger. Het publiekrecht kenmerkt zich door regels van dwingend recht. Dat zijn regels waar niet van mag worden afgeweken. Deze regels dienen meestal om een zwakkere partij te beschermen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de werknemer of de huurder. Het belastingrecht is onderdeel van het publiekrecht.

Privaatrecht

Het privaatrecht heeft betrekking op de regels tussen burgers onderling. Het privaatrecht geeft regels van regelend recht. Van bepalingen van regelend recht mogen partijen afwijken. In principe gelden bepalingen van regelend recht slechts indien partijen niet iets anders zijn overeengekomen. Het Burgerlijk Wetboek is bijvoorbeeld onderdeel van het privaatrecht.

Belastingrecht**Belastingrecht**

Het belastingrecht valt zoals gezegd onder het publiekrecht. Van het belastingrecht mag niet worden afgeweken, anders zouden waarschijnlijk veel minder mensen belasting betalen. Het belastingrecht kan worden opgedeeld in materieel en formeel belastingrecht.

Materieel belastingrecht

Het materieel belastingrecht regelt de belastingplicht, de tarieven en de heffingsgrondslag. Het gaat dus om de regels die de belastingschuld vaststellen. De bekendste heffingswetten zijn de inkomstenbelasting, de vennootschapsbelasting, de omzetbelasting en de loonbelasting.

Heffingsgrondslag

Het formeel belastingrecht bevat de regels over de manier waarop de belastingsschuld formeel wordt vastgesteld en regels over het bekendmaken en invorderen van de aanslagen, navorderings- en naheffingsaanslagen. Het formeel belastingrecht is vastgelegd in de Algemene wet bestuursrecht (Awb), de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) en de Invorderingswet (Inv).

Formeel
belastingrecht

De Belastingdienst houdt bij het behandelen van de belastingzaken altijd rekening met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (abb). Dit zijn als het ware de spelregels waaraan de Belastingdienst en andere overheidsinstanties zich moeten houden. Een belastingplichtige kan een beroep doen op deze algemene beginselen van behoorlijk bestuur als hij van mening is dat de Belastingdienst zich bij de behandeling van zijn belastingzaken niet houdt aan deze regels of in strijd met deze regels handelt. We kennen de volgende algemene beginselen van behoorlijk bestuur:

Algemene
beginselen
van behoorlijk
bestuur (abb)

- **Rechtszekerheidsbeginsel:** de Belastingdienst kan belastingen alleen maar heffen op basis van de wet en beleidsregels. Deze moeten altijd worden toegepast.
- **Motiveringsbeginsel:** de Belastingdienst moet haar beslissingen goed motiveren.
- **Zorgvuldigheidsbeginsel:** de Belastingdienst moet bij het nemen van besluiten alle belangrijke feiten zorgvuldig onderzoeken. Dit houdt in dat zij de belangen van alle partijen moet afwegen en in elk geval de beschikbare informatie moet beoordelen. Daar staat tegenover dat de belastingplichtige verplicht is gegevens aan de Belastingdienst door te geven en duidelijk, stellig en zonder voorbehoud aangifte te doen.
- **Verbod van willekeur:** de Belastingdienst mag niet willekeurig handelen. Zij moet de belangen van alle partijen tegen elkaar afwegen en daarna een standpunt innemen.
- **Verbod van misbruik van bevoegdheid:** de Belastingdienst heeft voor het uitvoeren van de taken een aantal bevoegdheden. Deze bevoegdheden mag de Belastingdienst alleen gebruiken voor het doel waarvoor ze zijn verleend.
- **Proportionaliteitsbeginsel:** het onderzoek moet in verhouding staan tot het doel dat de Belastingdienst ermee wil bereiken.
- **Fair play-beginsel:** dit beginsel heeft betrekking op de manier waarop bestuursorganen in brede zin moeten handelen. Dat varieert van het (op de juiste manier) in behandeling nemen van verzoeken, tot het voorkomen van een niet-redelijke verdeling van de bewijslast bij bezwaarprocedures. Concreet betekent dat voor de Belastingdienst dat zij een beslissing moet nemen zonder partijdig of vooringenomen te zijn.
- **Vertrouwensbeginsel:** de belastingplichtige mag vertrouwen op de informatie en de mededelingen die hij van de Belastingdienst krijgt. Hetzelfde geldt voor het handelen van de Belastingdienst.
- **Gelijkheidsbeginsel:** de Belastingdienst moet gelijke gevallen op een gelijke manier behandelen.

VOORBEELD 1.5

Siem vraagt zich af op welke wijze hij de kosten van het verlengen van zijn brommerrijbewijs in de aangifte IB kan verwerken. Hij belt daarom de Belastingdienst. Siem krijgt de inspecteur aan de telefoon en die legt hem uit op welke wijze hij de kosten van het verlengen van zijn brommerrijbewijs moet verwerken in zijn aangifte IB. Op grond van het vertrouwensbeginsel mag Siem erop vertrouwen dat de informatie die de inspecteur hem heeft gegeven, juist is.

TUSSENVRAGEN

- 1.3 Geef gemotiveerd aan onder welk recht het belastingrecht valt.
- 1.4 Geef een voorbeeld van een beginsel van behoorlijk bestuur.

1.3 Soorten belastingen en opbrengsten/uitgaven

In deze paragraaf leer je:

- welke soorten belastingen er allemaal zijn in Nederland;
- wat deze belastingen opleveren en waaraan deze opbrengsten worden uitgegeven.

Siem kwam al in aanraking met verschillende soorten belasting zonder dat hij het waarschijnlijk doorhad. In deze paragraaf laten we zien welke dat allemaal kunnen zijn.

1.3.1 Soorten belastingen

In deze subparagraaf worden de verschillende soorten belasting in Nederland besproken met een korte omschrijving. De dikgedrukte belastingen komen verderop in dit boek uitgebreid aan bod.

- **Inkomstenbelasting (IB):** over het inkomen van elke inwoner van Nederland wordt inkomstenbelasting geheven. Siem betaalt IB over zijn inkomen als fietskoerier.
- **Loonbelasting (LB):** werkgevers en uitkeringsinstanties zijn verplicht om op het loon van werknemers maandelijks loonbelasting in te houden zodat belastingplichtigen niet op het einde van het jaar ineens met een hoge belastingclaim worden geconfronteerd. De ingehouden loonbelasting wordt verrekend met de inkomstenbelasting. Daarom wordt de loonbelasting ook wel een voorheffing op de inkomstenbelasting genoemd.

VOORBEELD 1.6

Fietskoerier bv, de werkgever van Siem, houdt loonbelasting in op zijn loon. De inkomstenbelasting die Siem op het einde van het jaar afdraagt, wordt verminderd met de gedurende het jaar ingehouden loonbelasting.

- **Vennootschapsbelasting (Vpb):** over het inkomen van alle rechtspersonen in Nederland wordt vennootschapsbelasting geheven. Fietskoerier bv moet over haar winst vennootschapsbelasting afdragen.
- **Omzetbelasting (OB):** over de consumptie van goederen en diensten wordt omzetbelasting (ook wel btw genoemd) geheven. Over de producten en diensten die Siem koopt, moet hij omzetbelasting betalen.
- **Schenk-/erfbelasting:** als je geld of andere zaken ontvangt die onder het schenk- dan wel erfrecht vallen, wordt deze belasting geheven.
- **Dividendbelasting:** over de opbrengst van aandelen van in Nederland gevestigde vennootschappen wordt 15% dividendbelasting geheven.
- **Kansspelbelasting:** deze belasting wordt geheven over prijzen uit kansspelen (zoals loterijen en casino's).
- **Overdrachtsbelasting:** bij het overdragen van onroerende zaken is een bedrag aan overdrachtsbelasting verschuldigd.

- Motorrijtuigenbelasting: bij het registreren van een personenauto, motor of bestelauto moet je motorrijtuigenbelasting betalen. Daarnaast moet iedereen die een motorrijtuig bezit belasting betalen voor het gebruik van het wegennet.
- Belastingen op milieugrondslag: op het gebruik van milieubelastende diensten en producten wordt belasting geheven. Een voorbeeld hiervan is de energiebelasting.
- Assurantiebelasting: bij het aangaan van een verzekering is er over de verzekeringspremie assurantiebelasting verschuldigd.
- Accijnzen: bij de aankoop van verschillende producten, waaronder alcohol, brandstof en tabak, worden accijnzen geheven.

Siem moest ook premie volksverzekeringen betalen en een retributie. Dit zijn ook financieringsbronnen van de overheid.

De premie volksverzekeringen wordt samen met de loonbelasting ingehouden als voorheffing van de inkomstenbelasting. Deze premies worden specifiek geïnd om sociale voorzieningen te betalen, zoals de AOW.

Premie volksverzekeringen

Retributies zijn vergoedingen die betaald worden voor diensten die de overheid levert. Denk hierbij aan betalingen voor een rijbewijs, een paspoort en dergelijke.

Retributie

1.3.2 Inkomsten en uitgaven

Al deze belastingen leveren de schatkist flink wat op. Deze opbrengsten worden jaarlijks met Prinsjesdag gereserveerd voor de verschillende overheidstaken. Figuur 1.1 (in paragraaf 1.4) toont de geraamde inkomsten en uitgaven voor het jaar 2023.

TUSSENVRAGEN

- 1.5 Beschrijf wanneer jij in het afgelopen jaar in aanraking bent gekomen met belastingen.
- 1.6 Geef een voorbeeld waaraan belastinginkomsten worden uitgegeven.

1.4 Uitvoering van de belastingwet

In deze paragraaf leer je:

- op welke manier de belastingen worden geïnd en betaald, en wie daar allemaal bij betrokken zijn.

Er zijn meerdere partijen betrokken bij het proces om belastingen bij de overheid te krijgen. Hierna worden deze partijen met hun functies beschreven.

Uitvoerende macht/Belastingdienst

Wetten die met belastingen te maken hebben, worden opgesteld door het ministerie van Financiën. Ieder jaar wordt op Prinsjesdag ook het Belastingplan van dat jaar gepresenteerd. Daarin zijn de door de regering voorgenomen nieuwe en aangepaste belastingwetten opgenomen. Het parlement kan deze wetten aannemen of afkeuren. Als een wet is aangenomen, moet deze ook worden uitgevoerd.

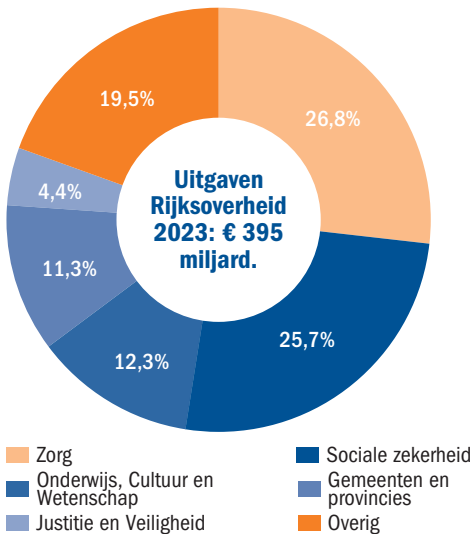
De uitvoering van belastingwetten van het Rijk is belegd bij de Belastingdienst, die het uitvoeringsorgaan is van het ministerie van Financiën.

FIGUUR 1.1 Rijksinkomsten en -uitgaven (begroting 2023)

Belangrijkste inkomsten van het Rijk

Belangrijkste uitgaven van het Rijk

VOORBEELD 1.7

De werkgever van Siem, Fietskoerier bv, draagt loonbelasting af aan de Belastingdienst. Vervolgens kan Siem het zogenoemde Tj-biljet indienen bij de Belastingdienst om belasting terug te vragen.

Ook de afhandeling van alle andere belastingsoorten van de rijksoverheid loopt via de Belastingdienst, waar momenteel ongeveer 30.000 ambtenaren werken. Hun taken zijn als volgt onder te verdelen:

- de controle van belastingaangiften door inspecteurs
- het opleggen van belastingaanslagen door inspecteurs
- het innen van belastingen door invorderaars

Uitvoerende macht/belastingadvieswezen

Ondanks dat het eenvoudigsbeginsel een van de grondslagen is van de belastingwetten, is het opstellen en indienen van een aangifte niet altijd eenvoudig, temeer omdat er bij het Belastingplan jaarlijks wijzigingen worden doorgevoerd. Bovendien willen de meeste belastingplichtigen wel belasting betalen, maar zeker niet te veel.

Om een juiste en ook tijdige belastingaangifte in te dienen en om advies in te winnen over de manier waarop je mogelijk belasting kunt besparen, kun je de hulp van een belastingadviseur inroepen. Deze belastingadviseurs zijn de professionele tegenspeler van de Belastingdienst. Het is niet verplicht en ook niet altijd nodig om gebruik te maken van belastingadviseurs. In het geval van Siem zal hij met wat goed leeswerk zonder veel moeite aan zijn fiscale verplichtingen kunnen voldoen. Daarnaast werkt de Belastingdienst met de zogenoemde vooringevulde aangifte. Siem hoeft alleen nog te controleren of de gegevens van de Belastingdienst juist zijn en of die wellicht aangevuld moeten worden.

Belasting-adviseur

Uitvoerende macht/bedrijfsfiscalist

Binnen bedrijven kunnen er op diverse terreinen fiscale issues spelen. Zo moet de werkgever van Siem de juiste loonbelasting voor hem afdragen, maar ook belasting over zijn mogelijke winst en moet hij tevens zijn btw-aangiften verzorgen. Om binnen een bedrijf al deze fiscale perikelen in goede banen te leiden, wordt er vaak gebruikgemaakt van een bedrijfsfiscalist. De bedrijfsfiscalist onderhoudt het contact met het belastingadvieswezen en meestal ook met de Belastingdienst. De bedrijfsfiscalist weet precies wat er binnen het bedrijf speelt zodat hij direct kan inspelen op (fiscale) veranderingen.

Bedrijfsfiscalist

Rechterlijke macht/rechter

Door het indienen van een aangifte verstrekt de belastingplichtige informatie aan de Belastingdienst over hoeveel belasting er verschuldigd is. Soms verschillen de Belastingdienst en de belastingplichtige, al dan niet bijgestaan door een bedrijfsfiscalist en/of belastingadviseur, van mening over de hoogte van de af te dragen belasting. In eerste instantie proberen ze er dan samen uit te komen in een bezwaarprocedure, waarbij beide partijen hun standpunten uiteenzetten om elkaar te overtuigen. Maar als dat niet lukt, kunnen de partijen naar de rechter gaan om te laten bepalen wat het juiste af te dragen bedrag aan belasting is. De rechter behoort tot de rechterlijke macht.

Rechter

Wetgevende macht/ambtenaren

De belastingwetgeving komt niet uit de lucht vallen. Op het ministerie van Financiën in Den Haag werken talloze ambtenaren die het beleid van de zittende regering vertalen in wetten. Dit doen ze ook voor de belastingwetgeving. Afhankelijk van de regerende partijen zullen de wetten opgesteld worden. Een 'groene' regering zal waarschijnlijk meer belasting op vervuulende

Ministerie van Financiën

auto's willen. Dit moet opgenomen worden in de wet. Ieder jaar op Prinsjesdag wordt ook het Belastingplan gepresenteerd, waarin aanpassingen, wijzigingen en nieuwe wetgeving is opgenomen.

TUSSENVRAGEN

- 1.7 Beschrijf de verschillende spelers bij de uitvoering van de belastingwet. Geef hierbij aan welke speler jou het meest aanspreekt en waarom.
- 1.8 Beschrijf welke belastingregel je zelf zou willen invoeren of wijzigen en waarom.

1.5 De aangiften

In deze paragraaf leer je:

- wat een aangifte is en hoe die moet worden ingediend.

Belasting-aangifte

Door het indienen van de aangiften weet de Belastingdienst hoeveel belasting er afgedragen moet worden door een belastingplichtige. De belastingaangifte is de verzameling van alle feiten en gegevens die de Belastingdienst nodig heeft om het juiste belastingbedrag vast te stellen. Door het indienen van de aangifte komt deze informatie bij de Belastingdienst terecht.

Siem moet over zijn inkomsten belasting afdragen. Belastingplichtigen zoals Siem worden door de Belastingdienst uitgenodigd tot het doen van aangifte indien de Belastingdienst vermoedt dat zij belastingplichtig zijn. Zij moeten dan een aangifte indienen en het verschuldigde bedrag betalen.

Er zijn in Nederland twee manieren waarop dit gebeurt:

- 1 heffing bij wijze van aanslag
- 2 heffing bij wijze van voldoening of afdracht op aangifte

Heffing bij wijze van aanslag

Heffing bij wijze van aanslag

De heffing bij wijze van aanslag start bij de aangifte van de belastingplichtige. De Belastingdienst stuurt hiervoor, al dan niet digitaal, speciale aangifteformulieren naar de belastingplichtigen. Zo heeft Siem een Tj-biljet ontvangen. Zo'n formulier moet worden ingevuld en ondertekend en vervolgens worden teruggestuurd naar de Belastingdienst. Voor iedere belastingplichtige is er een formulier voor zijn specifieke situatie.

Zodra de aangifte is ontvangen, bekijkt de inspecteur die. Indien de inspecteur akkoord is met de aangifte dan 'regelt' de inspecteur de aangifte. Dit doet de inspecteur door een aanslag op te leggen.

De belastingplichtige ontvangt dan een aanslag met het bedrag dat hij verschuldigd is aan de Belastingdienst met daarbij een betalingstermijn. Indien de belastingplichtige het niet eens is met het bedrag van de aanslag, kan hij, zoals in paragraaf 1.4 vermeld, in bezwaar gaan tegen deze aanslag, en uiteindelijk bij de rechter proberen zijn gelijk te halen.

Belastingen die volgens deze heffingswijze werken zijn:

- de inkomstenbelasting
- de vennootschapsbelasting

Heffing bij wijze van aangifte

Ook bij de heffing bij wijze van aangifte is de aangifte van de belastingplichtige het startpunt. De Belastingdienst verstuurt ook hier de aangifteformulieren die belastingplichtigen moeten invullen, ondertekenen en versturen. Vervolgens moeten zij het verschuldigde bedrag betalen. Daar komt dus geen aanslag van de inspecteur meer aan te pas.

Heffing bij wijze van aangifte

1

VOORBEELD 1.8

Fietskoerier bv heeft een aangifteformulier loonheffing ontvangen om de loonbelasting voor Siem af te dragen. Deze betaling doet het bedrijf tegelijkertijd met het indienen van de aangifte. Fietskoerier bv hoeft dus niet te wachten op een aanslag van de Belastingdienst maar draagt tegelijk met het indienen van de aangifte de betreffende belasting af.

Belastingen die werken met deze heffingswijze zijn:

- de loonbelasting
- de omzetbelasting

TUSSENVRAAG

- 1.9 Geef het verschil aan tussen een aanslagbelasting en aangiftebelasting en geef een voorbeeld van beide belastingen.

Open vragen

1

-
- 1.1** Koen ontvangt een erfenis van zijn oma en wil hiermee een vakantiehuisje in Nederland kopen. Met welke belastingen komt Koen in aanraking?
- 1.2** Maud is afgestudeerd fiscalist. Zij werkt in een uitvoerende rol. Ze adviseert steeds dezelfde klant en verzorgt voor deze klant ook de fiscale administratie. Ze is echter niet werkzaam voor die klant. Het bedrijf waar ze werkt, stuurt maandelijks facturen voor de werkzaamheden die Maud heeft verricht. Hoe omschrijf je de functie van Maud het beste?
- 1.3** Wat moet een belastingplichtige doen als hij een aangifteformulier ontvangt?
-